[2019] 17 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 185

ਅਵਧੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਬਨਾਮ.

ਯੂ. ਪੀ. ਅਤੇ ਏ. ਐਨ. ਆਰ. ਦਾ ਰਾਜ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1670)

ਨਵੰਬਰ 08,2019

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭਾਟ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860: s.304 ਭਾਗ I-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਐੱਸ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। 302 ਐੱਸ. 304 ਭਾਗ I-ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਉਸ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਮਾੜੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 – ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 4 ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ-ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2 4 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਯੂ/ਐਸ. 302 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ 3 ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੇਸ ਅਪਵਾਦ 4 ਤੋਂ ਐਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 300 ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਐਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। 304 ਭਾਗ I. ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਕਿ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ

ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਲ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ-ਪੀੜ੍ਹਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਭੜਕਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ-ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। 300 – ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਯੂ/ਐਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। 302 ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਰੱਖਿਆਃ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ, ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪਲ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ

ਭੜਕਾਹਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਸ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 8.1,8,8.6,9] [190-ਸੀ-ਜੀ; 191-ਡੀ-ਈ]

ਭਗਵਾਨ ਮੁੰਜਾਜੀ ਪਾਵੜੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1978) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 330-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(1978) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 330 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 8.3

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾः 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1670।

2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2517 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ, ਲਖਨਊ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 18.12.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸ਼ੈਲ ਕੁਮਾਰ ਦਿਵੇਦੀ, ਸਿਧਾਰਥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਭਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਧੀ ਦਿਵੇਦੀ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਰਤਨਾਕਰ ਦਾਸ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਆਦਰਸ਼ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਅਨੁਕੂਲ ਰਾਜ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਕਿਤਾ ਰਾਜ, ਸ਼ਿਖਰੇ ਦੀਪ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਐੱਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. 2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2517 ਵਿੱਚ ਲਖਨਊ ਬੈਂਚ ਵਿਖੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਸੀਏਚਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ (ਆਈ. ਡੀ. 1) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਵਦੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 18 ਵਜੇ 11.07.2006 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੀਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਵਿਖੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀਃ 45 ਘੰਟੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 11.07.2006 ਉੱਤੇ ਲਗਭਗ 5 ਵਜੇਃ 30 ਪੀ. ਐੱਮ. ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਾਜਾਵਤੀ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ੂਨ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਰਵਿੰਦਰ ਵਰਮਾ (ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2) ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਧੀਰ ਉਰਫ਼ ਰਾਮੂਧ, ਰਾਕੇਸ਼, ਵਿਸ਼ੂਨ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਭਰਾ ਅਨੂਪ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਮ ਲਖਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੁਧੀਰ ਉਰਫ਼ ਰਾਮੂਧ ਨੇ ਰਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਵਿੰਦਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ' ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਖਮੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

4. ਕਿ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੇਸ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307,504,506/34 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ। ਲਾਜਾਵਤੀ 'ਤੇ 11.07.2006, ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 (ਰਵਿੰਦਰ) ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 (ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 20,000/- ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ-ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

6. ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ

ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਰਵਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਭੜਕਾਹਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ (2014) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 366. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਝਟਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਝ ਬਹਿਸ/ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇਸੀ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

7. ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I. ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

7.1 ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 2 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਲਜ਼ਜਾਵਤੀ ਰਵਿੰਦਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਗਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਸ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I. ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8.1 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇੱਥੇ-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿਃ

(i) ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ;

(ii) ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(iii) ਇਹ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੂਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਰਵਿੰਦਰ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸੀ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਵਿਸ਼ੂਨ ਕੁਮਾਰ (ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਵਿੰਦਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮੇਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਭੜਕਾਹਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ।

8.2 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਰਾਦਾ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੌਤ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੇਟੈਂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਜਾਂ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।

8.3 ਭਗਵਾਨ ਮੁੰਜਾਜੀ ਪਾਵੜੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (1978) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 330, ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

“6..... ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਝਗੜਾ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅਚਾਨਕ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ‘'ਫਾਈਟ' ਇੱਕ ਦੁਵੱਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਿਹੱਥੇ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਘਾਤਕ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ

ਸਨ, ਜੋ ਨਿਹੱਥੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

8.4 ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

8.5 ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ 4 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

8.6 ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ/ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਚੌਥੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ' ਤੇ ਦੇਸੀ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

9. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਤੋਂ।

10. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ । ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate